

Η Εφημεριδούλα

Οκτώβριος 2020

Τεύχος 285 34ος χρόνος

pinteris@hotmail.com

210 - 96 52 336

Εκδότης: Γιώργος Πιντέρης, Ph.D. Ψυχολόγος - Συγγραφέας

Ο ασαφής ρόλος της Γερμανίας

Επιτρέπεται ένα κράτος που ανήκει στο NATO να πουλάει όπλα σε άλλα κράτη του NATO; Και βέβαια μπορεί. Επιτρέπεται ένα κράτος που ανήκει στην Ε.Ε. να πουλάει όπλα σε κράτη που δεν ανήκουν στην Ε.Ε.; Γιατί όχι;

Το κράτος που έχω στο νου μου είναι η Γερμανία. Ανήκει στο NATO και ταυτόχρονα έχει ένα ηγετικό προφίλ στην Ε.Ε. Η Γερμανία πουλάει όπλα στην Τουρκία. Δηλαδή, σε μια χώρα η οποία είναι μεν εντός του NATO, αλλά είναι εκτός Ε.Ε. και μάλιστα, τους τελευταίους μήνες αμφισβητεί έμπρακτα τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας και της Κύπρου και, κατ' επέκταση, τα σύνορα της Ε.Ε. Δεν είναι όμως μόνον αυτό. Εδώ και δύο μήνες περίπου, η Τουρκία εκτοξεύει καθημερινά στρατιωτικές απειλές προ την Ελλάδα την οποία εκφοβίζει συνεχώς.

Τώρα το ερώτημα που έθεσα στην αρχή, αποκτά άλλο νόημα: Επιτρέπεται η Γερμανία, η οποία ανήκει στην Ε.Ε., να πουλάει όπλα σε μια χώρα η οποία απειλεί ξεκάθαρα μια άλλη χώρα της Ε.Ε.; Η Γερμανία γνωρίζει πολύ καλά πού στοχεύουν οι συνεχείς εξοπλισμοί που κάνει η Τουρκία. Αν, προκειμένου να δικαιολογήσει αυτές τις πωλήσεις όπλων, επικαλεσθεί τη ΝΑΤΟΙΚΗ συμμαχία, κρύβεται πίσω από το δάχτυλό της. Καλό θα ήταν, να δήλωνε ξεκάθαρα στην Τουρκία ότι, όσο συνεχίζει ν' απειλεί μια χώρα της Ε.Ε., η παράδοση αυτών των οπλικών συστημάτων αναβάλλεται.

ΟΙ ΜΥΘΟΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΜΕΡΟΣ 2ο

Μύθοι στο Γάμο

Στο βιβλίο μου «Συντροφικότητα αλλά Ελληνικά» (Θυμάρι, 1984) γράφω: «*Πάρτο απόφαση: Ακόμα και το Θεό να είχες για σύντροφό σου, εσύ πάλι θα εύρισκες λόγους ν' απογοητευτείς. Μάλιστα δεν θα ήταν υπερβολή αν λέγαμε πως «σύντροφος» είναι ο άνθρωπος που διαλέξαμε να μας απογοητεύσει»* (σελ. 68).

Δεν είναι καθόλου εύκολο να προσδιορίσουμε τις δυνάμεις αμοιβαίας έλξης που μπορεί να δημιουργηθούν ανάμεσα σε δύο ανθρώπους. Άλλες όμως οι δυνάμεις έλξης κι εντελώς άλλοι οι λόγοι που δύο άνθρωποι αποφασίζουν να παντρευτούν. Γ' αυτό και το μέρος αυτό δεν είναι αφιερωμένο στους μύθους για τη συντροφικότητα αλλά στους μύθους για το γάμο. Ο λόγος είναι ότι οι συντροφικές σχέσεις επηρεάζονται από την εκάστοτε εποχή. Άλλες ήταν οι επικρατούσες απόψεις το 1950, άλλες το 1980 και άλλες τώρα. Μπορεί οι απόψεις και οι πρακτικές στο χώρο της συντροφικότητας ν' αλλάζουν με τις γενεές, όμως ο γάμος είναι θεσμός και οι θεσμοί δεν αλλάζουν τόσο γρήγορα. Γ' αυτό υπάρχουν και οι μύθοι ο οποίοι είναι ευρέως αποδεκτές εμπειρικές απόψεις για το γάμο, που περνάν από γενεά σε γενεά και **οι οποίοι είναι λάθος.**

Μύθος 1: Η συμβίωση δείχνει πώς θα είναι και ο γάμος

Εδώ και χρόνια πλέον, πολλά ζευγάρια πριν προχωρήσουν σε γάμο αποφασίζουν να ζήσουν μαζί. Σύμφωνη με αυτό το μύθο, *αν η συμβίωση είναι αρμονική τότε αυξάνονται οι πιθανότητες ο γάμος να πετύχει.* Δεν είναι όμως έτσι τα πράγματα.

Το δίχως άλλο, μια συμβίωση που ξεπερνάει το εξάμηνο αποκαλύπτει πολλά στοιχεία που δεν είναι δυνατόν να τ' αντιληφθείς σ' ένα δεκαπενθήμερο διακοπών. Κατ' αρχή, στις διακοπές είμαστε ανέμελοι κι έχουμε όλο το χρόνο

να ξοδέψουμε με το σύντροφό μας. Στην καθημερινότητα μπορεί τα πράγματα να είναι διαφορετικά και να μη έχουμε όσο χρόνο και όση ενεργητικότητα θα θέλαμε με το σύντροφό μας, αλλά ούτε κι εκείνος μαζί μας. Για παράδειγμα, αν η μία είναι σερβιτόρα σε μια καφετέρια με ωράριο 8:00 π.μ. με 6:00 μ.μ. και ο άλλος δουλεύει μπάρμαν από 8:00 μ.μ. με 3:00 π.μ. αυτό που θα ζήσουν για 15 μέρες δεν έχει καμία σχέση με την καθημερινή τους πραγματικότητα.

Όμως, τα κέρδη της συμβίωσης είναι πολλά. Πρώτα απ' όλα αποκτάς μια βάσιμη εικόνα για τις συνήθειες υγιεινής του άλλου. Ο πρώτος συγκάτοικος που είχα σαν φοιτητής, ήταν ένας που κάπνιζε τρία πακέτα τσιγάρα την ημέρα και όταν έβηγε έφτυνε μέσα στα τασάκια! Ένας δεύτερος σημαντικός παράγοντας είναι *οι συνήθειες διαχείρισης του χώρου.* Μπορεί ο ένας να είναι τακτικός και ο άλλος τσαπατσούλης. Άλλος παράγοντας είναι *οι συνήθειες ύπνου.* Άλλο ταιριάζουμε στο σεξ και άλλο στον ύπνο. Ο ένας θέλει να κοιμάται με τα παράθυρα ανοιχτά ενώ ο άλλος με κλειστά. Ο ένας από τους δύο ροχαλίζει δυνατά. Η συμβίωση αποκαλύπτει επίσης κατά πόσο ταιριάζουμε *στις διατροφικές μας συνήθειες και προτιμήσεις.* Ο ένας μπορεί να είναι κρεατοφάγος και ο άλλος χορτοφάγος. Ή ο ένας θέλει να μαγειρεύουν στο σπίτι ενώ ο άλλος θέλει να παραγγέλνουν ή να τρώνε έξω. Αυτά είναι μερικά από τα στοιχεία που μας δίνει μια συμβίωση μεγάλης χρονικής διάρκειας.

Ας υποθέσουμε ότι ένα ζευγάρι ταιριάζει σε όλα αυτά. Δουλεύουν και οι δύο τις ίδιες ώρες, οι συνήθειες ατομικής υγιεινής που έχουν είναι ίδιες, έχουν τα ίδια γούστα στο φαγητό ταιριάζουν στον ύπνο και ...γενικά ταιριάζουν. Είναι αυτά τα στοιχεία αρκετά ώστε να γνωρίζεις πώς θα είναι και ο γάμος;

- Γιατί; Ο γάμος θα μας κάνει ν' αλλάξουμε συνήθειες;

- Όχι. Δεν θ' αλλάξετε συνήθειες. Εκείνο που θ' αλλάξει και κάνει τα πράγματα απρόβλεπτα είναι *η μεγάλη αύξηση των σχέσεων που γίνονται σημαντικές.* Όσο το ζευγάρι συζητεί, η σημαντική σχέση είναι μία. Άντε να υπάρχουν και οι σχέσεις με τους φίλους τους. Γενικά για να μετρήσουμε τον αριθμό των δυαδικών σχέσεων σε μια ανθρώπινη ομάδα η φόρμουλα είναι $\Sigma (\text{αριθμός σχέσεων}) = N (\text{άτομα}) \times (N-1)/2$. Για παράδειγμα, σε μια οικογένεια 3 ατόμων οι δυαδικές σχέσεις είναι $5 \times (3-1)/2$, δηλαδή 3. Αυτό όμως ισχύει για τις *δυαδικές σχέσεις.* Αν ονομάσουμε τα άτομα Α, Β και Γ, πράγματι οι δυαδικές σχέσεις είναι τρεις: Α-Β, Β-Γ και Γ-Α. Το σύνολο των σχέσεων όμως είναι 7! Ας τις δούμε: Η σχέση του Α ως προς τη δυάδα (Β-Γ). Για παράδειγμα, ο πατέρας (Α) έχει να αντιμε-

Progressnet

- ▶ Κατασκευή ιστοσελίδων & e-shop
- ▶ Ανάπτυξη Web - Mobile εφαρμογών
- ▶ Ανάπτυξη πληροφοριακών συστημάτων

www.progressnet.gr 211 18 28 724

τωπίσει το μέτωπο μαμά – κόρη (B-Γ). Αυτή είναι μια τέταρτη σχέση. Όταν ο πατέρας και η μητέρα (A-B) έχουν ν' αντιμετωπίσουν την κόρη Γ από κοινού, έχουμε μια πέμπτη σχέση. Ο συνδυασμός πατέρας – κόρη (A-Γ) που ψάχνουν τι έκπληξη θα κάνουν στα γενέθλια της μαμάς (B) είναι μια έκτη σχέση. Η έβδομη είναι όταν τρώνε και οι τρεις μαζί. Φαντάσου λοιπόν τι αριθμός σχέσεων προκύπτει αν ο γαμπρός είναι από μια πενταμελή και η νύφη από μια εξαμελή οικογένεια. Μόνον οι δυαδικές σχέσεις είναι 55. $(11-(11-1))/2$. Το *σύνολο των σχέσεων* που δημιουργούνται ανάμεσα τους είναι 39.916.800 (N παραγοντικό).

Πριν πάμε όμως παρακάτω θα χρειαστεί να διευκρινίσουμε τι εννοούμε όταν λέμε «σχέση», διότι σχέση από σχέση διαφέρει. Άλλη σχέση έχω με τον περύτερο της γειτονιάς κι άλλη με τη σύντροφό μου. Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για είδη σχέσεων. Προσωπικά κρατάω αυτόν τον ορισμό: Ανάμεσα σε δύο ανθρώπους υπάρχει μια σχέση εάν κάποιοι (υποκειμενικά) πιστεύει ότι ο ένας ή και οι δύο επηρεάζονται «σημαντικά» από την ευημερία, τις απόψεις, τη συμπεριφορά και τις ανάγκες του άλλου. Αυτό το «σημαντικά» μας κάνει και χωρίζουμε τους ανθρώπους ανάμεσα σε γνωστούς, συνεργάτες, φίλους, αδελφικούς φίλους και συγγενείς.

Ας πάρουμε ένα ζευγάρι, τον Πέτρο και τη Χριστίνα που συζούν στην Αθήνα εδώ και δύο χρόνια. Γνωρίστηκαν σαν συνάδελφοι σε μια τηλεφωνική εταιρεία. Οι γονείς του Πέτρου ζουν στη Λειβαδιά. Η αδελφή του είναι νιόπαντρη και ζει στην Αθήνα. Οι γονείς της Χριστίνας ζουν στην Κόρινθο. Ο ένας αδελφός της σπουδάζει στην Πάτρα ενώ ο άλλος μόλις έχει πάρει το πτυχίο του από το Πολυτεχνείο και υπηρετεί τη θητεία του.

Οι μέχρι τώρα σχέσεις του Πέτρου με τους γονείς της Χριστίνας είναι τυπικές. Αν καμιά φορά τύχει να πάρει η μητέρα της στο σταθερό και το απαντήσει ο Πέτρος λένε καμιά κουβέντα, αλλά τίποτα περισσότερο. Η Χριστίνα ανησυχεί μήπως η οικογένεια του Πέτρου την κακοχαρκτηρίζει που συζεί χωρίς να παντρευτεί. (Στην πραγματικότητα οι άνθρωποι δεν έχουν κανένα πρόβλημα). Έτσι αποφεύγει κάθε επαφή μαζί τους. Μόνον σε κάποιες επετείους στέλνει ευχές μέσω του Πέτρου.

Μέχρι τώρα, οι σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στις δύο οικογένειες είναι από τ' αδελφια. Το ζευγάρι κάνει παρέα με την αδελφή του Πέτρου και τον άντρα της. Τους επισκέπτεται στη χάση και στη φέξη ο αδελφός της Χριστίνας από την Πάτρα. Αν δεν λάβουμε υπόψη τις φίλιες του Πέτρου και της Χριστίνας και μείνουμε μόνο στις οικογενειακές σχέσεις, οι επαφές είναι ανάμεσα σε πέντε άτομα: Πέτρος, Χριστίνα, η αδελφή του Πέτρου, ο σύζυγός της και ενίοτε ο μικρός αδελφός της Χριστίνας. Συνεπώς μετέσσερα άτομα έχουμε 24 σχέσεις. Αν υπολογίσουμε και τον αδελφό γίνονται 120.

Κάποια στιγμή η Χριστίνα μένει έγκυος κι έτσι το ζεύγος ετοιμάζεται για γάμο. Η πρώτη συνάντηση γίνεται στο πατρικό της Χριστίνας στην Κόρινθο. Τον Πέτρο και τη Χριστίνα συνοδεύουν η αδελφή του και ο άντρας της. Στο σπίτι της Χριστίνας υπάρχει απαρτία. Ο πατέρας, η μητέρα και τα τρία παιδιά. Συνολικά τα άτομα είναι εννέα. Οι σχέσεις τώρα γίνονται 362.880.

Δηλαδή αν προσθέταμε και τους γονείς του Πέτρου (που κάποια στιγμή θα γίνει κι αυτό) και τα άτομα γίνονται έντεκα οι σχέσεις εκτοξεύονται στις 39.916.800.

Το σημαντικό εδώ είναι να καταλάβουμε ότι, από τη στιγμή που επίκειται γάμος, όλες αυτές οι σχέσεις *αναβαθμίζονται σε συγγενικές*. Δηλαδή, γίνονται σημαντικές. Εκεί που μέχρι σήμερα το όνομα «Φρόσω» δεν μου έλεγε τίποτα, αν ξεχάσω την ονομαστική εορτή της πεθεράς μου, θα έχω πρόβλημα. Κι από κει που βαριέμαι το ψάρεμα, πώς να αρνηθώ να κάνω παρέα στον πεθερό μου, ιδίως όταν παραπονιέται ότι τα παιδιά του τον έχουν γραμμένο.

Όμως, εκτός από το γεγονός ότι με τον γάμο αυξάνονται πολύ οι σημαντικές σχέσεις, όσο αυξάνονται οι σχέσεις αυξάνονται και οι πιθανότητες να δημιουργηθούν αντιπάθειες ή άλλου είδους επιπλοκές. Για παράδειγμα, πώς θα τα πάνε οι γονείς του Πέτρου με τους γονείς της Χριστίνας; Και αν ο μεγάλος αδελφός της Χριστίνας ερωτευτεί την (νιόπαντρη) αδελφή του Πέτρου;

Στην επαγγελματική μου σταδιοδρομία με ζευγάρια, τις πιο πολλές φορές, τα προβλήματα δημιουργούνται και αυξάνονται από τις παρεμβάσεις των γονέων. Δεν είναι λίγες οι φορές που ανάμεσα στις δύο οικογένειες, δημιουργείται ένας ακήρυχτος πόλεμος ο οποίος βγαίνει στην επιφάνεια από γεγονότα όπως το όνομα του πρώτου παιδιού.

Πέρα από την αύξηση του αριθμού των σχέσεων που δημιουργούνται ένας ακόμη αστάθμητος παράγοντας είναι οι διαφορές στις απόψεις για τη διαπαιδαγώγηση. Δεν είναι σπάνιες οι φορές που ένα ζευγάρι εξακολουθεί να τα πηγαίνει καλά και μετά το γάμο, αλλά με τη γέννηση ενός παιδιού ν' ανοίξει το κουτί της Πανδώρας. Γι αυτούς λοιπόν τους λόγους, η άποψη ότι «η συμβίωση δείχνει πώς θα είναι και ο γάμος» είναι μύθος.

Μύθος 2: Είναι δυνατόν να βρεις σύζυγο που δεν θα σε απογοητεύσει

Όταν στην αρχή της δεκαετίας του 1980 άρχισαν ν' αυξάνονται τα διαζύγια στην Ελλάδα, ρωτούσαν οι δημοσιογράφοι τους ψυχολόγους και τους κοινωνιολόγους «γιατί χωρίζουν οι άνθρωποι»; Σίγουρα, ένας ειδικός επιστήμονας είναι σε θέση ν' απαντήσει και να περιγράψει τους λόγους που ένα ζευγάρι χωρίζει. Για μένα το σημαντικό ερώτημα είναι άλλο: «Γιατί παντρεύονται οι άνθρωποι»; Για να το διατυπώσω με ακρίβεια: «Με ποια κριτήρια αποφασίζουν να παντρευτούν δύο άνθρωποι»; Αν είχαμε πρόσβαση σε αυτή την πληροφορία, θ' ανακαλύπταμε πως κάποια ζευγάρια αποφασίζουν να παντρευτούν με κριτήρια που είναι ...να τραβάς τα μαλλιά σου.

Στην αρχή αυτού του Β μέρους γράφω: «Δεν είναι καθόλου εύκολο να προσδιορίσουμε τις δυνάμεις αμοιβαίας έλξης που μπορεί να δημιουργηθούν ανάμεσα σε δύο ανθρώπους. Άλλες όμως οι δυνάμεις έλξης κι εντελώς άλλοι οι λόγοι που δύο άνθρωποι αποφασίζουν να παντρευτούν».

Οι βασικοί παράγοντες είναι η λογική και το συναίσθημα. Σίγουρα, στις αρχές μιας σχέσης αυτό που κυριαρχεί είναι η αμοιβαία έλξη και τα συναισθήματα που δημιουργεί. Όσο περνάει ο καιρός όμως, δημιουργούνται και συνα-

ισθήματα από τον τρόπο επικοινωνίας του ζευγαριού. Στις αρχικές φάσεις, επικρατεί «το φαινόμενο του φωτοστέφανου». Τι είναι αυτό;

Βλέπεις ένα άτομο για το οποίο νιώθεις ερωτική έλξη. Κάτι σου αρέσει πάνω του. Μπορεί να είναι η εμφάνιση, το ύψος, το χιούμορ του, το ντύσιμό του ή οτιδήποτε άλλο. Καλύτερα όμως να ξεκινήσουμε μ' ένα παράδειγμα: Ο Γιώργος και ο Γιάννης γνωρίζουν σ' ένα πάρτι την Ελένη και την ερωτεύονται και οι δύο ταυτόχρονα. Αντικειμενικά, η Ελένη έχει ύψος 1.65, είναι καλλίγραμμη, με μακρυά ίσια καστανά μαλλιά, μπλε μάτια και φοράει μια κοστή κόκκινη φούστα. Είναι πρόσχαρη, χαμογελαστή και ομιλητική. Όπως είπαμε, αρέσει και στους δύο. Όμως καθένας τους έχει διαφορετικές προσδοκίες από μια σύντροφο.

Ο Γιώργος θέλει η σύντροφός του να είναι έξυπνη, να έχει χιούμορ να είναι δυναμική και ευγενική. Ο Γιάννης θέλει να είναι υποστηρικτική, ζεστή, τρυφερή και πάνω απ' όλα πιστή. Το «φαινόμενο του φωτοστέφανου» μας λέει ότι, όταν ερωτευτούμε ένα άνθρωπο που δεν τον γνωρίζουμε καλά, πέρα από τα στοιχεία που μας έλκουν φανταζόμαστε ότι θα έχει κι εκείνα τα χαρακτηριστικά που θα θέλαμε να έχει ο σύντροφός μας. Έτσι, ο Γιώργος φαντάζεται ότι η Ελένη θα είναι έξυπνη, θα έχει χιούμορ θα είναι δυναμική και ευγενική. Ο Γιάννης φαντάζεται ότι η Ελένη θα είναι υποστηρικτική, ζεστή, τρυφερή και πάνω απ' όλα πιστή. Κούνια που τους κούναγε και τους δύο. Η ουσία είναι ότι, οι περισσότεροι από μας, όταν ερωτευόμαστε, αυτό που στην πραγματικότητα ερωτευόμαστε είναι ...οι προσδοκίες μας. Γι' αυτό και η άποψη ότι μπορείς να βρεις έναν σύζυγο που δεν θα σε απογοητεύσει είναι ουτοπία, δηλαδή μύθος.

Ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει πώς αποφασίζει ένα ζευγάρι να παντρευτεί είναι ο χρόνος. Όσο λιγότερο γνωρίζονται δύο άνθρωποι μεταξύ τους, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες στην απόφαση αυτή να επικρατεί το συναίσθημα.

Όσο περισσότερο χρόνο γνωρίζονται, σταδιακά διαλύεται το ...νέφος που προκαλεί ο έρωτας και βλέπουν και οι δύο πιο καθαρά. Τα συναισθήματά τους τώρα δεν προέρχονται τόσο από τον έρωτα, όσο από τη μεταξύ τους ποιότητα επαφής και επικοινωνίας. Έτσι μια απόφαση γάμου είναι κυρίως προϊόν λογικής, κάτι που κάνει τον γάμο πιο βιώσιμο.

Μύθος 3: Το φιλικό διαζύγιο

Είναι αλήθεια ότι στις μέρες μας τα συναινετικά διαζύγια έχουν αυξηθεί. Άλλο όμως συναινετικό διαζύγιο κι άλλο φιλικός χωρισμός. Δεν έχεις παρά να ρωτήσεις μερικούς που έχουν χωρίσει συναινετικά και θα σου πουν πόσο ...φιλική ή έστω πολιτισμένη είναι η άλλη πλευρά. Ο πόλεμος συνεχίζεται για μερικά χρόνια μετά το διαζύγιο και καμιά φορά δεν σταματάει ποτέ.

Τα συναινετικά διαζύγια αρχίζουν να αυξάνονται, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, από το 1983 με το νόμο 1329/1983 για τη Συνταγματική αρχή ισότητας ανδρών και γυναικών στον Αστικό Κώδικα. Ο παρακάτω πίνακας της ΕΛΣΤΑΤ δείχνουν ότι, μέσα στα τελευταία εννέα χρόνια τα συναινετικά διαζύγια έχουν αυξηθεί σημαντικά. Το 2008 ήταν στο 69,3% ενώ το 2017 φτάνουν στο 72,3. Μάλιστα μια χρονιά (2014)

έφτασαν στο 80,8%, πράγμα που θα πει ότι την ίδια αυτή χρονιά, οι αντιδικίες έφτασαν στο χαμηλότερο επίπεδο 19,1%. Πριν πάμε παρακάτω αξίζει να σημειώσουμε το εξής: Ανάμεσα στο 2016 και το 2017 και τα συναινετικά, αλλά και τα κατ' αντιδικία διαζύγια, μέσα σ' ένα χρόνο αυξάνονται σημαντικά. Η αύξηση αυτή είναι πλασματική: Το 2016 είχαμε μια παρατεταμένη απεργία των δικηγόρων. Έτσι πολλές εκκρεμείς υποθέσεις μεταφέρθηκαν στην επόμενη χρονιά.

Πίνακας 3. Διαζύγια, κατά τύπο και λόγο διαζυγίου, 2008 - 2017

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Σύνολο διαζυγίων	13.163	13.607	13.275	12.705	14.880	16.717	14.427	15.600	11.013	19.190
1. Συναινετικά	9.118	8.777	8.589	8.602	11.395	12.823	11.651	12.075	8.504	13.865
2. Κατ' αντιδικία	3.999	4.813	4.647	4.055	3.458	3.883	2.755	3.519	2.509	5.325
2.1 Ισχυρός κλονισμός	1.404	1.859	1.356	1.191	901	899	692	802	521	1.012
2.2 Τετραετής/ διετής διάσταση	2.595	2.954	3.291	2.864	2.557	2.984	2.063	2.717	1.979	4.264
2.3 Λοιπά (μοιχεία έως 2001, αφάνεια) και άγνωστα	0	0	0	0	0	0	0	0	9	49
3. Δε δηλώθηκε²	46	17	39	48	27	11	21	6		

² Από το 2016 και μετά, τα μη δηλωθέντα αθροίζονται στα κατ' αντιδικία διαζύγια ως «άγνωστα».

Πίνακας 3.1 Ποσοστιαία αναλογία (%) διαζυγίων, κατά τύπο διαζυγίου, 2008 - 2017

Τύπος διαζυγίου	Ποσοστιαία αναλογία (%)									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1. Συναινετικά	69,3	64,5	64,7	67,7	76,6	76,7	80,8	77,4	77,2	72,3
2. Κατ' αντιδικία	30,4	35,4	35,0	31,9	23,2	23,2	19,1	22,6	22,8	27,7
3. Δε δηλώθηκε³	0,3	0,1	0,3	0,4	0,2	0,1	0,1	0,0		

³ Από το 2016 και μετά, τα μη δηλωθέντα αθροίζονται στα κατ' αντιδικία διαζύγια.

Ας θυμηθούμε όμως πού βρισκόμαστε: Λέγαμε ότι το φιλικό διαζύγιο, τις περισσότερες φορές, είναι μύθος. Ένα 30% των διαζυγίων είναι κατ' αντιδικία. Εδώ ο πόλεμος είναι φανερός. Ένα 70% είναι συναινετικά. Αυτό σημαίνει ότι, νομικά μπορεί να μην υπάρχει αντιδικία. Συναισθηματικά όμως; Σίγουρα υπάρχουν και στις δύο πλευρές απογοητεύσεις, δυσαρέσκειες και θυμός. Αυτά δημιουργούν ανάμεσα στο ζεύγος συναισθηματικές εκκρεμότητες οι οποίες καταλήγουν σε συγκρούσεις με αποτέλεσμα το διαζύγιο να είναι μόνο κατ' όνομα συναινετικό.

Το 2017 είχαμε 13865 συναινετικά διαζύγια. Είναι ζήτημα αν τα 65 από αυτά είναι πράγματι φιλικά. Ας πάρουμε μια τέτοια περίπτωση: Ένα ζευγάρι μετά από έξι μήνες σχέση αποφασίζει να παντρευτεί. Είναι και οι δύο φοιτητές και τους συντηρούν οι γονείς τους. Μόλις παίρνουν το πτυχίο τους, ο νέος πηγαίνει φαντάρος και η νέα φεύγει για μεταπτυχιακά στην Ιταλία. Αρχικά κρατιούνται επικοινωνώντας από το διαδίκτυο, αλλά σιγά – σιγά αναπτύσσει ο καθένας τους διαφορετικά ενδιαφέροντα με αποτέλεσμα η σχέση να ατονήσει, ο δε γάμος να μην έχει κανένα απολύτως νόημα. Σε μια τέτοια περίπτωση το διαζύγιο δεν έχει λόγους να μην είναι φιλικό.

Στις περισσότερες περιπτώσεις όμως, στο χωρισμό υπάρχει ένας που φεύγει κι ένας που μένει πίσω και δεν είχε πρόθεση να φύγει. Όπως

είναι φυσικό οι δύο αυτοί άνθρωποι βρίσκονται σε πολύ διαφορετικές καταστάσεις: Αυτός που φεύγει αμφιταλαντεύεται αν έκανε καλά ή αν θα το μετανιώσει, εκτός αν έχει ήδη βρει από κάπου να ...πιαστεί και η απόφαση για χωρισμό προέρχεται κυρίως από εκεί. Ο άλλος όμως, βρίσκεται σε άλλη φάση. Πονάει πολύ και ο πόνος αυτός τον κάνει να θυμώνει μ' αυτόν που τον προκαλεί. Όμως, όσο ελπίζει, ο θυμός αυτός τον κάνει να φοβάται πως, αν τον εκφράσει, ο άλλος θ' απομακρυνθεί ακόμα περισσότερο. Έτσι, όσο ελπίζει, τον κρατάει μέσα του με αποτέλεσμα ο πόνος να πολλαπλασιάζεται. Έχει τρία συναισθήματα που διαδέχονται το ένα το άλλο και τα οποία περιστρέφονται γύρω από την ελπίδα: Πόνος – θυμός – φόβος – περισσότερος πόνος και πάει λέγοντας. Είναι σαν τον τροχό του μαρτυρίου που είχαν το Μεσαίωνα και η ελπίδα να είναι η βίδα στο κέντρο του τροχού.

Βέβαια, όλ' αυτά ισχύουν όσο ο άλλος ελπίζει. Όταν πάψει να ελπίζει, όλος ο θυμός βγαίνει μαζεμένος και ως είναι το διαζύγιο συναινετικό. Ο θυμωμένος, όσο παραμένει θυμωμένος θα σου αλλάξει τα φώτα. Θα σε πολεμήσει όπου μπορεί: Στα παιδιά, στα οικονομικά, στα περιουσιακά, όπου μπορεί να σου κάνει ζημιά, θα το προσπαθήσει. Και συνήθως αυτός ο πόλεμος διαρκεί ανάλογα με το πόσα χρόνια ήταν ο γάμος. Άλλο να χωρίζεις μετά από τρία και άλλο μετά από δεκατέσσερα χρόνια. Το μόνο

που μπορεί να μειώσει αυτό το χρόνο, είναι να συμβεί κάτι πολύ καλό στον ...θυμωμένο, όπως να ερωτευτεί, να κερδίσει το λαχείο ή κάτι ανάλογο.

**ΟΙ ΜΥΘΟΙ ΣΤΟ ΓΑΜΟ
ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ**

Στο περιοδικό **Ψυχογραφήματα**
θα βρείτε άρθρα μου

<https://www.psychografimata.com/>

**Συνεδρίες μέσω Skype
Πληροφορίες
pinteris@hotmail.com**

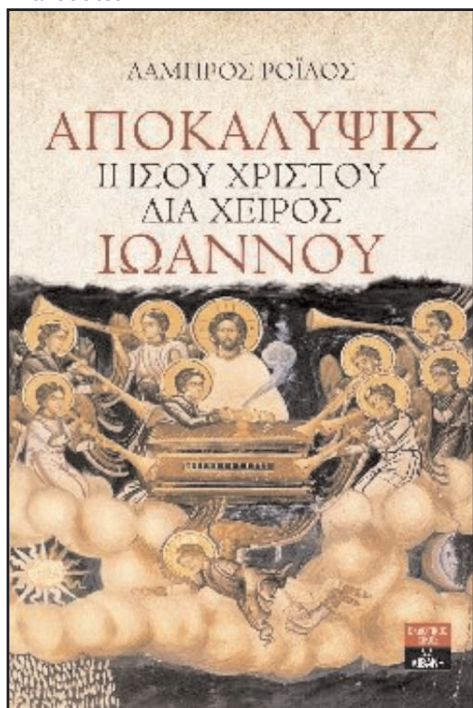
210-96 52 336

COOLMATTERTECHS
Υποστήριξη Υπολογιστών
6931 251 421

Η ΣΤΗΛΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Στο προηγούμενο τεύχος έγραψα ένα άρθρο για την ψυχή. Στην αρχή αυτού το άρθρου γράφω: «Προσωπικά διακρίνω τρεις ορισμούς: Κατά σειρά αρχαιότητας, οι πρώτοι ορισμοί προέρχονται από τη θρησκεία και είναι αποδεκτοί από μεγάλα κομμάτια του πληθυσμού. Στη συνέχεια ξεκίνησε η φιλοσοφική αναζήτηση με τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Έχουμε λοιπόν και τους φιλοσοφικούς ορισμούς για το τι είναι ψυχή. Τέλος, έχουμε και τον επιστημονικό – ψυχολογικό ορισμό».

Στο άρθρο αυτό μου απάντησε ο συμμαθητής και φίλος μου Λάμπρος Ροϊλός αποστέλλοντάς μου ένα άρθρο περί ψυχής. Ο Λάμπρος έχει εκδώσει ένα ογκώδες βιβλίο με τίτλο «Αποκάλυψις Ιησού Χριστού δια χειρός Ιωάννου» (εκδόσεις Λιβάνη) και η άποψή του περί ψυχής αξίζει ν' ακουστεί.

Ο Λάμπρος κατ' επάγγελμα υπήρξε δικηγόρος. Η ενασχόλησή του με θέματα έξω από την επαγγελματική του ιδιότητα έχει να κάνει με τη μεγάλη του αγάπη για την επιστημονική έρευνα, δηλαδή την έρευνα με τεκμήρια.

Παρακάτω, παραθέτω τα όσα (μου) έγραψε. Πιστεύω ότι με αυτόν τον τρόπο συμπληρώνεται και το άρθρο μου μιας και δεν είχα τις γνώσεις ν' ασχοληθώ με τον θρησκευτικό ορισμό της ψυχής.

**ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΑΠΟ
ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΨΥΧΟΓΙΟΣ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
<https://www.youtube.com/watch?v=r9zMg0lxdjE>**

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ Του Λάμπρου Ροϊλού

Περί ψυχής όπως αναφέρεις πολύ σωστά θα μπορούσαν να γραφούν ατελείωτα βιβλία και εκδοχές, επιβεβαιώνοντας την λαϊκή ρήση ότι: «Άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου».

Περί επιστημονικού ορισμού της ψυχής παρατηρώ, ότι η επιστήμη αποδεδειγμένα έχει σοβαρούς περιορισμούς, ερωτήματα που μένουν και θα μένουν αναπάντητα (π.χ. περί δημιουργίας του κόσμου κλπ). Αυτό προέρχεται φυσικά από την πεπερασμένη ανθρώπινη φύση που είναι περιορισμένη από την φυσιολογία της και τους φυσικούς νόμους που την περιβάλλουν. Π.χ. ο χρόνος και ο χώρος είναι καθαρά ανθρώπινοι που βασίζονται στην φθορά του σώματος, στις περιορισμένες δυνατότητες αντίληψης των πραγμάτων ιδιαίτερα αυτών που καλούμε «υπερφυσικά» ή αυτά που αντιλαμβανόμαστε με διάφορα όργανα αλλά δεν μπορούμε να αντιληφθούμε με τις αισθήσεις μας, στην περιορισμένη δυνατότητα ταξιδιών στο σύμπαν κ.ο.κ.

Επομένως δεν μπορούμε να έχουμε σαφή άποψη για την ακριβή φύση της ψυχής, την προέλευση της, την τελική της κατάληξη.

Για το ερώτημα που θέτεις, η ψυχή έδωσε ζωή στο σώμα; ή το σώμα στην ψυχή; Είναι σαν να ρωτάμε η κότα γέννησε το αυγό ή το αυγό την κότα; Η απάντηση είναι ότι η κατά Δαρβίνο εξελικτική διαδικασία έδωσε την τελική μορφή του ανθρώπου, ξεκινώντας από τα φυτά, τα ψάρια, τα πτηνά, τα σκουλήκια κ.ο.κ. (η σωστή σειρά δεν έχει τόση σημασία). Η οποία φρονώ δεν είναι αντίθετη με την δημιουργία του κόσμου από τον Θεό. Η μια ημέρα από τις 7 δημιουργίας είναι συμβολικό μέτρο χρόνου.

Οι μεταθανάτιες εμπειρίες ανθρώπων που επανήλθαν στην ζωή με ιατρικά δεδομένα, δείχνουν ότι η ψυχή (σαν αυθύπαρκτη μοναδική ύπαρξη για τον καθένα από εμάς) αποχωρίζεται από το σώμα στο οποίο περιορίζεται και είναι εγκλωβισμένη, αλλά διαμορφώνεται, δοκιμάζεται σε αυτό από την ζωή, και εξελίσσεται. (Έτσι οι ψυχολόγοι συμβάλλουν σε αυτό, γι' αυτό να τους συμβουλευέστε!!).

Τρανό παράδειγμα η τυφλή γυναίκα που σε μια

εγχείριση και μεταθανάτια εμπειρία έβλεπε από ψηλά τον εαυτό της ξαπλωμένο εν μέσω ιατρών που αφού την επανέφεραν στην ζωή εξακολουθούσε μετά να παραμένει τυφλή!!

Αυτό επίσης δείχνει ότι δεν υπάρχει θέμα «ιδιοκτησίας» όπως αναφέρεις αλλά διαφορετικής, μοναδικής οντότητας του καθενός μας που συνυπάρχει μετά θάνατον σε μια άλλη διάσταση που δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή από την πεπερασμένη φύση του ανθρώπου στην μορφή που είναι τώρα. Συνυπάρχουν δισεκατομμύρια άστρων αν όχι και γαλαξιών, δεν μπορούν να συνυπάρξουν σαν ξεχωριστές οντότητες νομίζεις δισεκατομμύρια ανθρώπινων ψυχών;

Όσο για το θέμα ότι η ψυχή είναι ενέργεια νομίζω ότι είναι κάτι πέραν αυτού, αφού η ύπαρξη ηλεκτρικής ενέργειας π.χ. υπάρχει και μετριέται επιστημονικά στην καρδιά, και σε άλλα μέρη του σώματος.

Να σου θυμίσω μάλιστα ότι σύμφωνα με την κβαντική φυσική τα πάντα, όλα και ενέργεια είναι μέρη που πάλλονται και ο όγκος τους και οι ιδιότητες τους σαν πιο σκληρά σώματα ή άλλες ιδιότητες εξαρτώνται από τις συχνότητες και τρόπους που πάλλονται αυτά.

Όπως γράφω και στο βιβλίο μου «ο χώρος και ο χρόνος είναι έννοιες και αξίες φτιαγμένες στα ανθρώπινα μέτρα, αλλά δεν ισχύουν στον άπειρο χώρο του σύμπαντος και στον άπειρο χρόνο, γνωστό σαν αιωνιότητα. Τις έννοιες του απείρου της αιωνιότητας και του Θεού (συμπληρώνω εδώ και της ψυχής) δεν μπορεί να τις συλλάβει η πεπερασμένη φύση του ανθρώπου στην σημερινή υλική της υπόσταση. Αυτές όμως θα του αποκαλυφθούν μετά τη "συντέλεια" του κόσμου και τη μετάβαση του ανθρώπου στη νέα (πνευματική) του διάσταση με τον Θεό..... Η διαίσθηση ότι υπάρχει η αρχή και το τέλος του κόσμου, το ένστικτο (η κρυφή γνώση στο ασυνείδητο) ότι ο άνθρωπος έχει συνέχεια της ύπαρξής του μετά το θάνατο είναι εμφυτευμένα στα γονίδια του, όπως είναι και το μητρικό ένστικτο.» (Για το οποίο η επιστήμη δεν μπορεί να δώσει εξήγηση) «Η ψυχή διαχωρίζεται μετά θάνατον από το σώμα. Δεν είναι ενέργεια, είναι «πνεύμα». («Αποκάλυψις Ιησού Χριστού δια χειρός Ιωάννου». Εκδόσεις Λιβάνη 2012. http://www.livanis.gr/Apokalupsis-Ih-sou-Xri_p-1053281.aspx). Λάμπρος Ροϊλός.

**Για παλαιότερα τεύχη της
Εφημεριδούλας
και για πολύ
περισσότερα
πατήστε εδώ:**

**<https://www.pinteris.gr>
Επίσης, μια νέα παρουσίαση για τη Νοημοσύνη στο:
<https://www.youtube.com/watch?v=RYvBUhwkEhs>
&
<https://www.youtube.com/watch?v=r9zMg0lxdjE>**

Διαδραστική Εφημεριδούλα

Τώρα που η Εφημεριδούλα μεγαλώνει σε έκταση, μπορεί να γίνει πιο διαδραστική και οι αναγνώστες να συμμετέχουν πιο ενεργά με τρεις τρόπους: Ο πρώτος, με το να προτείνουν θέματα για τα οποία θα ήθελαν να μάθουν κάτι περισσότερο. Ο δεύτερος με σχόλια, απορίες και παρατηρήσεις που – αν παρουσιάζουν ενδιαφέρον και δεν είναι μακροσκελή – θα μπαίνουν σε μια μόνιμη στήλη με τίτλο Η ΣΤΗΛΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ. Ο τρίτος με κάποιο σύντομο άρθρο, δικό του ή κάποιου άλλου. Όλα αυτά πάντα με αποστολή στο pinteris@hotmail.com.